

**ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

СИЛАБУС

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРИРОДООХОРОННЕ ЗАКОНОДАВСТВО
2020-2021 н.р.

АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна формує екоправовий світогляд, закріплення необхідних правових знань для вирішення практичних питань у сфері екології, охорони довкілля та екоправових відносин.

1. Опис навчальної дисципліни

Ступінь вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	101 Екологія
Освітня програма	Екологія
Загальний обсяг дисципліни	4/120 (в кредитах ЄКТС)
Статус дисципліни	вибіркова
Інститут (факультет)	біолого-природничий факультет
Кафедра	Екології та географії
Курс	3
Семестр	5
Вид підсумкового контролю	залік
Мова навчання	українська
Види занять	лекції, практичні, самостійна робота
Методи навчання	словесні, наочні, практичні, репродуктивні, пояснювально-ілюстративні
Форма навчання	очна, дистанційна
Лінк на дисципліну	

Розподіл годин за видами робіт

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг дисципліни Кредити ЄКТС	Кількість годин						Самостійна робота	Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Залік			Екзамен	
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
Денна	3	6	90/3	48	32	-	16	-	42	-	+	-	

2. Викладачі

<p>Прізвище, ім'я, по батькові Посада:</p> <p>Е – mail: Тел.:</p>	<p>Климишин Олександр Семенович доктор біологічних наук, професор кафедри екології та географії trilobit6@gmail.com тел. 0666425752</p> <p>Бриндзя Ірина Володимирівна, кандидат біологічних наук, завідувач кафедри екології та географії ira_3107@ukr.net, тел. 0964609413</p>
<p>3. Характеристика навчальної дисципліни</p>	
<p>Мета навчання</p>	<p>Мета: полягає у формуванні у студентів екоправового світогляду, закріпленні необхідних правових знань для вирішення практичних питань у сфері екології, охорони довкілля та екоправових відносин.</p>
<p>Компетентності</p>	<p>Програмні компетентності. При вивченні навчальної дисципліни розвинути у здобувачів вищої освіти такі компетентності: Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ☐ Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ☐ Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ☐ Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, формулювання проблеми, обґрунтування необхідності її розв'язання, формування власного погляду, критичного осмислення фактів, явищ, подій, логічного викладу своєї думки, узагальнень. ☐ Здатність до використання основних принципів та складових екологічного управління. ☐ Здатність до опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем. ☐ Здатність до участі в управлінні природоохоронними діями та/або екологічними проектами. ☐ Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства.
<p>Результати навчання</p>	<p>Згідно освітньої програми програмними результатами навчання є здатність здобувачів вищої освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами. ☐ Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування. ☐ Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування. ☐ Використовувати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки. ☐ Виявляти фактори, що визначають формування

	<p>ландшафтно-біологічного різноманіття.</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду. ☐ Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення. ☐ Брати участь у розробці та реалізації проектів, направлених на оптимальне управління та поводження з виробничими та муніципальними відходами. ☐ Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів. ☐ Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів. ☐ Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства. ☐ Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля. ☐ Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Пререквізити дисципліни	Передумовою для вивчення навчальної дисципліни «Природоохоронне законодавство» є знання одержані з дисциплін «Загальна екологія», «Економіка природокористування».
Постреквізити дисципліни	Вивчення дисципліни значно розширює кругозір студентів, сприяє розвитку як спеціалістів, так і дозволяє їм отримати знання і сформувані вміння, необхідні для проведення біологічних досліджень та сприяє формуванню в них наукового світогляду.

4. Програма дисципліни

Зміст лекційного матеріалу

№ п/п	Зміст основних розділів дисципліни	к-сть год
1	Вступ до вивчення екологічного права. Місце екологічного права у системі інструментів реалізації екологічної політики. Поняття екологічного права. Історія становлення та розвиток екологічного права. Екологічне право як наука, навчальна дисципліна та сфера практичної діяльності. Зміст та предмет екологічного права. Місце екологічного права серед екологічних та правових наук.	2
2	Система екологічного права та природоохоронного законодавства. Структура екологічного права. Загальна, особлива і спеціальна частини екологічного права. Основні інститути екологічного права. Джерела екологічного права. Поняття, класифікація та особливості джерел екологічного права. Конституційні засади екологічного права та їх основоположне значення. Закони як джерела екологічного права. Підзаконні правові акти. Нормативні акти місцевих органів самоврядування. Проблеми	2

	удосконалювання екологічного законодавства.	
3	Правовий механізм управління та контролю в галузі охорони довкілля Поняття, види та основні принципи управління природокористуванням. Система органів державного управління у сфері охорони довкілля: органи управління загальної і спеціальної компетенції. Природоохоронне управління органами місцевого самоврядування. Форми екологічного контролю та їх здійснення. Правові засади участі громадськості в екологічному управлінні. Правовий статус громадських природоохоронних організацій..	2
4	Об'єкти і суб'єкти екологічного права. Право власності на природні об'єкти та їх ресурси Поняття природних об'єктів: природні об'єкти, природні ресурси та природні комплекси, їх інтеграція і диференціація. Природне і соціальне середовище як інтегрований об'єкт екологічного права. Суб'єкти екологічного права: держава та її органи, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи й організації, громадяни та їхні об'єднання. Право власності українського народу на природні багатства. Об'єкти та суб'єкти права приватної, комунальної та державної власності. Підстави виникнення та припинення права власності на природні об'єкти. Права та обов'язки власників природних об'єктів	2
5	Економіко-правовий механізм природокористування. Нормування антропогенних навантажень. Законодавча база економічного важелю природокористування. Система платежів за використання природних ресурсів та забруднення навколишнього середовища. Природоохоронні програми. Природоохоронні інвестиції. Фонди охорони природи: джерела нагромадження та напрями використання. Правові засади екологічної експертизи та аудит.	2
6	Юридична відповідальність за порушення екологічного законодавства. Екологічна та юридична відповідальність. Об'єкти та суб'єкти право порушення. Види юридичної відповідальності за екологічні правопорушення: кримінальна, адміністративна, цивільна, дисциплінарна. Попередження екологічних правопорушень.	2
7	Міжнародне екологічне право. Становлення і розвиток міжнародного екологічного процесу та права. Об'єкти та джерела міжнародного екологічного права. Міжнародні природоохоронні організації. Україна у міжнародному екологічному процесі.	2
8	Екологічні права та обов'язки громадян. Характеристика екологічних прав та обов'язків громадян. Конституційні екологічні права громадян. Вимоги Орхуської Конвенції. Гарантії, охорона та форми захисту екологічних прав громадян. Проблеми реалізації екологічних прав громадян.	2
9	Еколого-правовий режим раціонального використання й охорони земель Основні положення Законів України у сфері охорони земель. Вимоги підзаконних актів у галузі природоохоронного регулювання земельних відносин. Відповідальність за порушення природоохоронного законодавства щодо земель.	2
10	Законодавство у сфері використання і охорони надр. Основні положення Законів України у сфері використання і охорони надр. Вимоги підзаконних актів у галузі використання і охорони надр. Компетенції органів державної влади та місцевого самоврядування використання і охорони надр. Відповідальність за порушення природоохоронного законодавства щодо використання і охорони	2

	надр.	
11	Правовий режим використання і охорони вод. Основні положення Законів України у сфері використання і охорони вод. Вимоги підзаконних актів у галузі використання і охорони вод. Компетенції органів державної влади та місцевого самоврядування використання і охорони вод. Відповідальність за порушення природоохоронного законодавства щодо використання і охорони вод.	4
12	Законодавство у сфері використання і охорони тваринного світу. Основні положення Законів України у сфері використання і охорони тваринного світу. Вимоги підзаконних актів у галузі охорони тваринного світу. Компетенції органів державної влади та місцевого самоврядування використання і охорони тваринного світу. Відповідальність за порушення законодавства щодо використання і охорони тваринного світу.	2
13	Нормативно-правове забезпечення охорони рослинного світу. Основні положення Законів України у сфері охорони рослинного світу. Вимоги підзаконних актів у галузі охорони рослинного світу. Компетенції органів державної влади та місцевого самоврядування з охорони рослинного світу. Відповідальність за порушення природоохоронного законодавства щодо охорони рослинного світу.	2
14	Правовий режим охорони атмосферного повітря. Основні положення Законів України у сфері охорони атмосферного повітря. Вимоги підзаконних актів у галузі охорони атмосферного повітря. Компетенції органів державної влади та місцевого самоврядування з охорони атмосферного повітря. Відповідальність за порушення природоохоронного законодавства щодо охорони атмосферного повітря.	2
15	Правове регулювання моніторингу довкілля та екологічної експертизи. Основні положення Законів України у сфері моніторингу довкілля та екологічної експертизи. Вимоги підзаконних актів у галузі моніторингу довкілля та екологічної експертизи. Компетенції органів державної влади та місцевого самоврядування моніторингу довкілля та екологічної експертизи. Відповідальність за порушення природоохоронного законодавства щодо моніторингу довкілля та екологічної експертизи.	2
16	Законодавство України у сфері природо-заповідного фонду та екомережі. Основні положення Законів України у сфері природо-заповідного фонду та екологічної мережі. Вимоги підзаконних актів у галузі природо-заповідного фонду та екологічної мережі. Компетенції органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері природо-заповідного фонду та екологічної мережі. Відповідальність за порушення природоохоронного законодавства щодо природо-заповідного фонду та екологічної мережі.	2
	Усього	32

Тематика практичних робіт

№ п/п	Тематика практичних занять	к-сть год
1	Вивчення стратегії національної екологічної політики. Вивчення положень Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»	2

2	Вивчення природоохоронних напрямів, визначених постановою КМУ «Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів». Нормативне забезпечення відшкодування збитків завданих довкіллю.	2
3	Вивчення Кодексу України Про адміністративні правопорушення Вивчення Земельного Кодексу України.	2
4	Вивчення законодавства у сфері використання та охорони вод	2
5	Вивчення ЗУ Про охорону атмосферного повітря. Вивчення положень ЗУ «Про відходи».	2
6	Вивчення нормативної бази щодо охорони біорізноманіття. Нормативна база у галузі утримання зелених насаджень в населених пунктах.	2
7	Вивчення законодавства у сфері природо-заповідного фонду Законодавство у сфері сталого розвитку та екосистемного підходу.	2
8	Вивчення нормативної бази у сфері охорони Карпат. Вивчення засад Орхуської Конвенції	2
	Усього	16

Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота студента з дисципліни включає: опрацювання теоретичного матеріалу; виконання завдань згідно з переліком компетенцій, що формуються у межах кожної теми навчальної програми; підготовку до практичних занять

Опрацюйте етапи становлення та розвиток екологічного права..

- Опишіть підзаконні правові акти у галузі природоохоронного законодавства.
- Опрацюйте правові засади участі громадськості в екологічному управлінні.
- З'ясуйте підстави виникнення та припинення права власності на природні об'єкти.
- Охарактеризуйте правові засади екологічної експертизи та аудиту.
- Охарактеризуйте міжнародні природоохоронні організації.
- Проаналізуйте проблеми реалізації екологічних прав громадян.
- Проаналізуйте аспекти відповідальності за порушення природоохоронного законодавства щодо земель.
- Опишіть особливості відповідальності за порушення природоохоронного законодавства щодо використання і охорони вод.
- Опишіть компетенції органів державної влади та місцевого самоврядування використання і охорони тваринного світу
- Охарактеризуйте відповідальність за порушення природоохоронного законодавства щодо охорони атмосферного повітря.

- Проаналізуйте компетенції органів державної влади та місцевого самоврядування моніторингу довкілля та екологічної експертизи.
- Проаналізуйте основні положення Законів України у сфері природо-заповідного фонду та екологічної мережі.
- Опишіть відповідальність за порушення природоохоронного законодавства щодо природо-заповідного фонду та екологічної мережі.

5. Місце проведення занять (локація), технічне й програмне забезпечення (обладнання)

м. Дрогобич, вул. Т. Шевченка, 23, навчальний корпус №11 біолого-природничого факультету (Дистанційне навчання).

Технічне та програмне забезпечення навчальної дисципліни: таблиці, мультимедійне обладнання, навчальні та навчально-методичні посібники.

6. Інформація про консультації

Консультації, за потреби, проводяться в час, узгоджений з викладачем.

7. Система оцінювання

Засвоєння студентами теоретичного матеріалу з дисципліни перевіряється відповідями на практичних заняттях, самостійною роботою, співбесідою з лектором.

Контроль знань студентів здійснюється під час відповідей на практичних заняттях, співбесіди з лектором, написання самостійної роботи. Формою підсумкового контролю є залік.

Поточна успішність (має 100 балів) складається з балів, отриманих на *практичних заняттях* (має 60 балів), виконаної *самостійної роботи* (має 30 балів) та *співбесіди з лектором* (має 10 балів).

Розподіл 100 балів між видами робіт

Види запланованих робіт	Кількість балів за семестр
Відповіді на практичних заняттях	60
Самостійна робота	30
Співбесіда з лектором	10
Всього балів	100

Загальний бал на практичних заняттях має – 60 балів. Кожне практичне заняття оцінюється у 4 бали.

При виконанні практичних робіт студенти повинні вміти аналізувати нормативну базу, застосовувати на практиці матеріал, передбачений навчальною програмою. Кількість балів, що виставляється за практичне заняття враховує: усне опитування студентів на занятті та знання теоретичного матеріалу – 2 балів, вміння вирішувати ситуаційні задачі та завдання – 2 бали.

Самостійна робота (30 балів) передбачає виконання описових та тестових завдань з навчальної дисципліни. Сумарна кількість балів, виділених на оцінку підсумкової самостійної роботи виводиться шляхом оцінки якості виконаних завдань, що включає: повноту розкриття питання, його практичну спрямованість та можливість застосувати у різних дослідницьких ситуаціях.

Співбесіда з лектором (10 балів) проводиться в кінці семестру за наперед оголошеним розкладом.

Семестрова підсумкова оцінка у семестрі визначається як сума балів з усіх видів навчальної роботи.

Оцінка виставляється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

Залік за талоном №2 і перед комісією проводиться в усно-письмовій формі з оцінюванням за стобальною шкалою.

9. Політика дисципліни

Політика щодо перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижчими балами (80% від можливої максимальної кількості балів за вид роботи). Перескладання усіх видів навчальної роботи відбувається за наявності поважних причин, у терміни, визначені кафедрою та узгоджені з викладачем.

Політика щодо академічної доброчесності: мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час виконання практичних занять.

Політика щодо відвідування. Відвідування практичних занять є обов'язковим компонентом навчання за відсутності об'єктивних причин. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, навчання за подвійним дипломом, індивідуальним планом) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником факультету. Здобувачі вищої освіти, які навчаються за індивідуальним планом, проходять усі види запланованих робіт у терміни, визначені їх індивідуальним планом та узгоджені з викладачем.

10. Рекомендована література та інформаційні ресурси

а) основна:

1. Андрейцев В.І. Екологічне право: Курс лекцій: Навч. посібник. – К.: Вентурі, 1996. – 216 с.
2. Дмитренко І. Екологічне право України. – К.: Атіка, 2011. – 352 с.
3. Екологічне право України // За ред. В.І. Андрейцева. – К.: Істина, 2012. – 543 с.
4. Екологічне право України. Академічний курс: Підручник // За ред. Ю.С. Шемшученка. – К.: Юрид. думка, 2005. – 847 с.
5. Екологічне право України: Підручник МОН України // за ред. А.П.Гетьмана, М.В.Шульги. – Х.: Право, 2009. – 384с.
6. Кобецька Н.Р. Екологічне право України. Навчальний посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – 352с.
7. Малишко М.І. Основи екологічного права України. – К., 2009. – 149 с.
8. Природноресурсове право України: навч. посібн. // за ред. І.І. Каракаша. – К.: Істина, 2005. – 376 с.
9. Екологічна експертиза: Право і практика // За ред. Андрейцева В.І., Пустовойта М.А. – К.: Урожай, 2012. – 208 с.
10. Балік Г. Екологічне право України. Академічний курс: Підручник / Г. І. Балюк, М. В. Краснова, Ю. С. Шемшученко. – К.: “Юридична думка”, 2008. – 856 с.

Допоміжна

11. Програма дій „Порядок денний на ХХІ століття”. – Інтелсфера, 2000. – 360 с.
12. Конституція України, прийнята 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – С. 141.
13. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1984. – Додаток до № 51. – С. 1122.
14. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - №41. – Ст. 546.
15. Закон України “Про охорону атмосферного повітря” в редакції Закону України від 21 червня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. - № 48. - Ст. 252.
16. Закон України “Про природно-заповідний фонд України”. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 34. - Ст. 502.
17. Закон України “Про екологічну експертизу”. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 8. – С. 54.
18. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25. – С. 131.
19. Закон України “Про захист тварин від жорстокого поводження” від 21 лютого 2006 р. // Офіційний вісник України. – 2006. - № 11. – С. 692.
20. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356.
21. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.

22. Водний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 24 18. – Ст. 189.
23. Земельний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 3-4. – Ст. 27
24. Кодекс України про надра // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 36. – Ст. 340.

Викладач _____
Підпис

Климишин О.С.
Ініціали та прізвище

Схвалено на засіданні кафедри екології та географії

Завідувач кафедри _____
Підпис

І.В. Бриндзя
Ініціали та прізвище